

ТЕМА: ВОЛЯ

МЕТА ЛЕКЦІЇ: НАВЧАЛЬНА,
ВИХОВНА, РОЗВИВАЮЧА

1. Поняття про волю.
2. Вольові якості особливості.
3. Вольові дії, характерні особливості волі.
4. Теорії волі.
5. Фізіологічні та мотиваційні аспекти волі.

◆ **Воля** – це свідоме регулювання людиною своєї поведінки і діяльності, виражене в умінні долати внутрішні і зовнішні труднощі при здійсненні цілеспрямованих дій і чинників.

◆ **Воля** – це психічний процес, свідомої і цілеспрямованої регуляції людиною своєї діяльності і поведінки з метою досягнення поставлених цілей.

ВОЛЯ ПОВ'ЯЗАНА :

- З вибором мотивів;
- З цілепокладанням;
- З прагненням досягти мети;
- Із зусиллям з подолання перешкод;
- З мобілізацією внутрішньої напруженості;
- Зі здатністю регулювати спонукання;
- З можливістю прийняти рішення;
- З гальмуванням поведінкових реакцій.

ФУНКЦІЇ ВОЛІ:

- Свідома регуляція активності в утруднених умовах життєдіяльності. В основі цієї функції лежить взаємодія процесів збудження і гальмування.
- З процесом збудження пов'язані активізуюча та спонукальна функції.
- З процесом гальмування – гальмуюча функція.

ВОЛЯ ПРОЯВЛЯЄТЬСЯ:

- 0* У вольових діях.
- 0* У регуляції внутрішніх станів людини, дій та процесів.
- 0* У виборі мотивів та цілей.
- 0* У вольових якостях особистості.

ВОЛЬОВІ ДІЇ

✓ МИМОВІЛЬНА ДІЯ
НЕ ЧІТКО
ОРІЄНТОВАНА НА
МЕТУ, НАВІДМІНУ
ВІД ВОЛЬОВОЇ;

✓ ВОЛЬОВІ ДІЇ
ВІДЗНАЧАЮТЬСЯ
ЗА РІВНЕМ
СКЛАДНОСТІ, БО
НЕ ВСЯКА МЕТА
ДОСЯГАЄТЬСЯ
ВІДРАЗУ;

✓ ВОЛЬОВА ДІЯ
ХАРАКТЕРИЗУЄТЬСЯ
ПЕВНИМИ
ЗУСИЛЛЯМИ;

✓ ВОЛЬОВА ДІЯ ПОВ'
ЯЗАНА З
ПОДОЛАННЯМИ
ПЕРЕШКОД
ЗОВНІШНІХ ТА
ВНУТРІШНІХ.

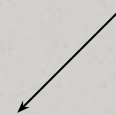
ВОЛЬОВІ ЯКОСТІ ОСОБИСТОСТІ:

- Сила волі – це узагальнена здатність переборювати значні труднощі на шляху до мети.
- Витримка і самовладання – прояви сили волі, вміння стримувати свої почуття, володіти собою і заставляти себе робити те, що треба утримуючись від непотрібного.
- Цілеспрямованість - це свідомо і активна спрямованість особистості на досягнення певних дій.

□ Наполегливість – це свідоме і активне прагнення людини досягти мети у складних умовах.

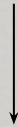

Наполегливість проявляється у здатності доводити до кінця прийняті рішення. З наполегливістю пов'язують таку якість як упертість.

□ Упертість – це схильність людини визнавати лише власні інтереси, власну думку.

□ Ініціативність – це здатність робити спроби реалізації ідей, які виникли.

Проявляється як вміння добре і легко взятися за справу за власним чином не очікуючи стимуляції зовні і гнучкість дій і вчинків людини.

□ Інертність – взявшись за справу людина здатна її продовжити.

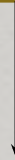
□ Самостійність – це здатність приймати усвідомлені, обґрунтовані рішення і здатність не піддаватися перешкодам.

Протилежна якість самостійності – навіювання.

□ Навіювання – легко піддається чужому впливу, не вміє йому протистояти і критично поставитись до чужих порад.

□ Рішучість – швидкість і упевненість прийняття рішення, у твердості його здійснення.

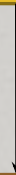

Це відсутність зайвих коливань при прийнятті рішення.

□ Нерішучість – наявність зайвих коливань при прийнятті рішення.

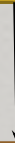
□ Послідовність – це виконання всіх дій людини на основі певного принципу, якому підкоряються всі інші.

□ Сміливість – здатність до переборення страху і розгубленості враховуючи небезпеку, що загрожує.

Людина чітко усвідомлює небезпеку ситуації, власні дії і продумує їх.

□ Мужність – поєднує сміливість, наполегливість, витримку і впевненість у собі.

Тривале систематичне переборення внутрішніх і зовнішніх перешкод для подолання життєвих завдань.

□ Дисциплінованість – полягає в усвідомленому підпорядкуванні своєї поведінки суспільним правилам і нормам.

НЕГАТИВНІ ВОЛЬОВІ ЯКОСТІ:

- 1) Імпульсивність
- 2) Нерішучість
- 3) Нестриманість
- 4) Навіюваність
- 5) Упертість
- 6) Нецілеспрямованість

Спонування до дії

Бажання

Потяг

Осмилені цілі дій

Боротьба мотивів і
прийняття рішення діяти

Вольове зусилля

Внутрішні
вольові дії

Зовнішні
вольові дії

Вольове зусилля – стан внутрішньої напруженості, що викликає мобілізацію внутр. ресурсів людини, необхідних для виконання певних дій.

ПОРУШЕННЯ ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ ЛЮДИНИ:

- **Посилення вольової активності** – гіпербулія, людина стає надміру активною, діє нероздумуючи, будь-які ідеї реалізує одразу без обдумування.
- **Послаблення вольової активності** – гіпобулія, ослаблення волі по якому сила мотивів знижена і важко визначити і утримати будь-яку мету.
- **Апраксія** – порушення регуляції рухів і дій, людина почавши будь-яку діяльність змінює її під впливом зовнішньої випадкової ситуації.

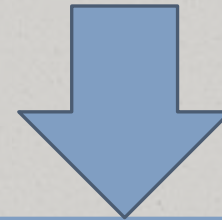
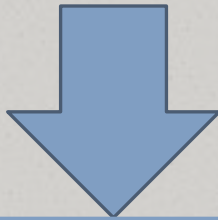
□ **Абулія** – відсутність волі, відсутність спонукань до діяльності, нездатність діяти і вирішувати, хоча необхідність цього усвідомлюється.

□ **Виокремлення** – парабулія – (багатосиптомне явище)

Симптоми:

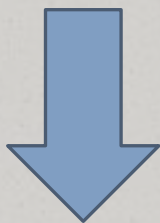
1. Ступор
2. Заціпеніння
3. Рухова загальмованість
4. Втрата зв'язку з оточенням
5. Мутизм (втрата мовного контакту)
6. Негативізм (схильність робити дію протилежну потрібній)

ТЕОРІЙ ВОЛІ

Емоційна теорія (Рібо)

Єдина причина вольового акту - почуття. В основі вольової діяльності лежить прагнення відчути або продовжити задоволення і уникнути страждання. Дії людини викликаються емоціями, які людина переживає в даний момент. Вольові прагнення виникають не там, де для людини все байдуже, а там, де оточення, думки і ідеї викликають почуття, що робить ці ідеї або привабливими або відштовхуючими. Отже, воля - явище вторинного порядку по відношенню до емоцій, почуттів. Волюнтаристська теорія визначає волю особливою, надприродною силою.

Воля як **"вільний вибір"** (У.Вундт, У. Джемс). Воля - це самостійний процес, що починається з ідеї про ті рухи, які збирається виконати людина. Думка сама або собі містить силу, що може ініціювати поведінку людини. У. Джемс вважав основною функцією волі прийняття рішення при наявності в свідомості одночасно двох або більше ідей руху. Таким чином, основа волі - "моторні ідеї" (не дії), які створюють процес "воління" - самостійний психічний процес, який виробляє стійке прагнення людини.

Рекомендована література:

